

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Мария Анастасова Семерджиева, дм,

Декан на Факултет по Обществено здраве, Медицински университет-Пловдив

Член на Научно жури съгласно Заповед №РК36-2842/20.12.2018 г. за провеждане на процедура за присъждане на образователната и научна степен „Доктор”

Професионално направление: 7.4., „Обществено здраве”, научна специалност „Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията“

Автор: Димитрина Кирилова Серафимова

Форма на докторантурата: докторант на самостоятелна подготовка към катедра „Здравна политика и мениджмънт”, ФОЗ, МУ-София

Тема: „Медико-социални аспекти в мениджмънта на пациенти с псориазис”

Научен ръководител:

Проф. д-р Тодор Черкезов, дм – Медицински Университет – София

ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА ПРОЦЕДУРАТА И ДОКТОРАНТА

Представеният комплект материали на електронен и хартиен носител е в съответствие с изискванията за придобиване на ОНС „Доктор“ според Закона за развитие на академичния състав в РБ (ЗРАСРБ) и Правилника на Медицински Университет – София за развитие на академичния състав.

Димитрина Серафимова е утвърден медицински специалист по Кожни и венерически болести с 30 годишен стаж.

Завършила специалност „Медицина“ в МУ-София. В последствие придобива допълнителни квалификации: специалност „Клинична лаборатория“, специалност „Кожни и венерически болести“, обучения у нас и в чужбина по дерматология и венерология, псориазис, СПИН, биохимия. Участвала е в значими международни конгреси и симпозиуми в САЩ, Дания, Гърция и Австралия.

Своето професионално развитие по специалност „Кожни и венерически болести“ започва като Научен сътрудник към Научен институт по дерматология и венерология. В периода 1994-1999 г. работи в структурите на МУ-София, а от

1999 г. е лекар-асистент в УМБАЛ „ Александровска” – ЕАД-София. Д-р Серафимова участва активно в обучение на студенти от специалност „Медицина”, „Дентална медицина” и „Фармакология” на български и английски език. Преподава на специализанти по „Дерматология” и „Обща медицина”. Осъществява експертна дейност като вещо лице – дерматолог по съдебни дела и оценка на медикаменти за фармацевтични фирми. Владее руски, френски и английски език.

АКТУАЛНОСТ НА ТЕМАТИКАТА

Дисертационният труд на докторант Димитрина Серафимова разглежда изключително актуален проблем свързан с комплексния подход на управление на болестта псориазис. Заболяването е хронично и за него няма лечение. Неприятните симптоми на заболяването могат да имат силно отрицателно въздействие върху самочувствието, а от тук и върху социалните контакти на пациента. Изучаването на тези аспекти, наред с клиничните изяви, би спомогнало за формирането на цялостна представа за степента на въздействие на заболяването върху пациента. Използването на валидиирани скали за оценка на психическото състояние в голяма степен ще допринесе за обективната оценка на проблемите и ще даде възможност за прилагането на личност-центриран подход на работа.

ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Дисертационният труд е изложен на 166 стандартни страници и е онагледен с 31 фигури, 22 таблици и 3 приложения. В структурно отношение трудът включва: въведение; първа глава - литературен обзор (7-79 стр.); втора глава – цел, задачи и методология на изследването (80-83 стр.); трета глава – резултати от собствените проучвания и обсъждане (84-139 стр.); изводи, приноси и препоръки (140-144 стр.); библиография и приложения.

Първа глава представлява литературен обзор по темата. Насочеността на обзора дава възможност емпиричното проучване да бъде изградено върху научно представена теоретична база. Използвани са 264 литературни източници, като 48% са от последните 10 години, което свидетелства за осведомеността на докторанта със съвременното състояние на проблема,

наред с познаване на основополагащи трудове по темата. По-голяма част от използваните литературни източници са на латиница 223, следват тези на кирилица – 32 и 9 интернет източника. Малкият брой български проучвания в разглежданата област и изведените обобщения от обзора потвърждават необходимостта и значимостта на настоящето проучване за България.

Във втора глава са изведени логично целта, задачите, обект на изследване и използвани методи. Целта, която докторантът поставя в настоящия научен труд е много добре обоснова в резултат на задълбочения литературен обзор, пречупен през съвременните проблеми свързани мениджмънта на пациенти с псориазис.

За изпълнение на целта са поставени четири основни задачи, които обхващат проучване на специфичните характеристики на изследвания контингент и ролята на различните медико-социални и психологически фактори за възникването и динамиката на болестта. Освен това тези задачи имат за цел изясняването на цялостния модел на организация и управление на медицинската помощ при пациенти с псориазис.

Прецизно са разработени инструментариума и организацията на изследването.

Изследвани са 111 пациенти с псориазис, насочени за лечение към Клиниката по кожни и венерически болести при УМБАЛ „Александровска”- ЕАД за периода 2014-2016 г.

Докторант Серафимова предлага авторска изследователска методика, позволяваща провеждането на надеждно изследване. За целите на проучването е разработен собствен инструментариум за оценка на демографските и медико-социални характеристики на изследваната група. Направена е оценка на клиничната изява на заболяването чрез Psoriasis Area and severity index, степента на тервожност и депресия с Hospital Anxiety and Depression Scale (HADS) и качеството на живот с Dermatology Life Quality Index (DLQI).

При обработката на получените първични данни са използвани подходящи статистически методи, които дават възможност да бъдат разкрити съществени взаимовръзки между основните факториални и резултативни признания, и да бъдат направени статистически значими изводи.

Най-съществената част от научния труд е представена в глава трета „Резултати от собствените проучвания“. Анализът на събраниите данни е представен компетентно и задълбочено в четири параграфа, които следват последователността на поставените задачи.

Резултатите от проучването са интерпретирани коректно по отношение на основните показатели.

Добро впечатление прави онагледяването на резултатите след статистическата обработка на събраниите данни. Това прави анализът и интерпретацията по-достъпни и съпоставими с аналогични проучвания.

Направените проучвания, анализи, констатации и установените взаимовръзки, както и натрупания професионален опит дават изключителната възможност на докторанта да установи редица значими пропуски при диагностициране на заболяването.

Направените **изводи** отразяват в синтезиран вид основните аспекти на проведеното изследване. Особено важно е заключението, че не се осъществява адекватен мениджмънт на пациентите с псориазис, като се започне от непълноценно използване на съвременните средства за лечение и се стигне до липсата на ефективно диспансерно наблюдение. Всичко това оказва съществено влияние върху качеството на живот на пациента и неговото семейство.

Формулираните **приноси** са реални и отразяват значимостта на представения труд. Формулирани са съществени приноси с потвърдителен характер относно влиянието на наследствеността и провокиращите рискови фактори върху клиничната изява и еволюцията на заболяването. За първи път е осъществено комплексно проучване на медицински, социални и психологически аспекти за заболяването.

От съществена значимост за практиката е апробирането и въвеждането на самооценъчна скала за оценка на степента на тревожност и депресия (HADS) при псориазис.

Направени са конкретни **препоръки** адресирани към медицинските специалисти, управленските звена в здравеопазването и към пациентите. Приемам като най-спешни и наложителни промените, свързани с подготовката на медицинските специалисти да прилагат личност-центриран подход при лечение на пациенти с псориазис.

ПУБЛИКАЦИИ ПО ТЕМАТА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Докторантът представя четири пълнотекстови научни публикации по темата на дисертацията. Във всички научни трудове д-р Серафимова е първи автор, което гарантира нейното участие в проучването, анализирането на данните и оформянето на крайния вид на статиите. Научните трудове отразяват същността на дисертационното изследване и напълно отговарят на актуалните изисквания за придобиване на образователната и научна степен "Доктор".

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Докторант Димитрина Серафимова притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по научната специалност, като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване. Предвид изтъкнатите качества на дисертационния труд, а именно актуалността на темата, използваните методи, получените резултати със статистическа релевантност и богат приносен характер, убедено давам своя положителен вот и препоръчвам на уважаемите членове на Научното жури да гласуват положително „ЗА“ присъждането на образователната и научна степен "Доктор" на Димитрина Кирилова Серафимова по област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.4. Обществено здраве, специалност „Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията“.

07.02.2019 г.

Рецензент:
/проф. д-р М. Семерджиева, дм/